

การศึกษานฤติกรรมทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่บ้านและที่โรงเรียน

ในหมู่บ้านจังหวัดนครราชสีมา : การศึกษาเฉพาะกรณี

นางสาว ระวีวรรณ คล้ายแดง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974 - 579 - 485 - 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017351 10312933

A STUDY OF EMOTIONAL AND SOCIAL BEHAVIORS OF PRESCHOOL
CHILDREN AT HOME AND AT SCHOOL IN A VILLAGE ,
CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA : A CASE STUDY

Miss Rapeevan Klaidang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-485-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาพฤติกรรมทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่บ้าน
และที่โรงเรียนในหมู่บ้านจังหวัดนครราชสีมา : การศึกษาเฉพาะกรณี

โดย

นางสาวระพีวรรณ คล้ายแดง

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แชนมณี

อาจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลนิจิตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ อำไพ สจฺริตกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แชนมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลนิจิตร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภานวรรณ ชยสมบัติ)

ระวีวรรณ คล้ายแดง : การศึกษาพฤติกรรมทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่บ้านและที่โรงเรียนในหมู่บ้านจังหวัดนครราชสีมา : การศึกษาเฉพาะกรณี (A STUDY OF EMOTIONAL AND SOCIAL BEHAVIORS OF PRESCHOOL CHILDREN AT HOME AND AT SCHOOL IN A VILLAGE, CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA : A CASE STUDY)
 อ.ที่ปรึกษา : ร.ศ.ดร.พิศนา แขมมณี, อ.ดร.อุดมลักษณ์ กลุณิจิตร, 378 หน้า.
 ISBN 974 - 579 - 485 - 6

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่บ้านและที่โรงเรียนในหมู่บ้านจังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มประชากรคือนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่มีอายุ 5-6 ปีจำนวน 10 คน ใช้วิธีดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการทางมานุษยวิทยา โดยผู้วิจัยเข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ศึกษา และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเป็นเวลานาน 4 เดือน ต่อจากนั้นจึงดำเนินการสังเคราะห์และเขียนรายงานผลการวิจัย โดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์เป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า เด็กส่วนใหญ่แสดงอารมณ์คับข้องใจ อารมณ์โกรธ กลัว อิจฉาริษยา อายากรู้ยากเห็น สนุกสนานและอารมณ์รัก อย่างเปิดเผย แต่จะรุนแรงมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้สึกและการเรียกร้องของเด็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กเคยได้รับรวมทั้งการกระทำและการตอบสนองของผู้ใหญ่ หรือพี่น้อง หรือกลุ่มเพื่อนที่มีต่อเด็ก ส่วนพฤติกรรมทางสังคมที่พบคือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การร่วมมือ การมีน้ำใจ การเห็นอกเห็นใจ และความเกรงใจ และความมากน้อยของการแสดงออก พบว่าเกิดจากลักษณะสังคมในชนบทที่มีการช่วยเหลือ แบ่งปันกัน รวมถึงการที่ผู้ใหญ่มุ่งเน้นให้เด็กมีการเคารพเชื่อฟัง และการลงโทษเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอน นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้แก่ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท และการแบ่งเพศ เด็กแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ เนื่องจากการถูกบังคับควบคุม และการเห็นตัวแบบจากผู้ใหญ่ แต่การแสดงออกส่วนใหญ่ก็ไม่รุนแรงจนก่อให้เกิดปัญหา

ผลการวิจัย เกี่ยวกับการเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมเมื่ออยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน พบว่ามีพฤติกรรมที่เด่น ๆ ซึ่งแตกต่างกันคือ เมื่ออยู่ที่บ้านเด็กแสดงอารมณ์โกรธอย่างเปิดเผย และพ่อแม่เน้นการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีความเกรงใจผู้อื่นสูงมาก ส่วนพฤติกรรมที่เด่นชัดเมื่ออยู่ที่โรงเรียนได้แก่ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และการแข่งขัน

ภาควิชา ประถมศึกษา
 สาขาวิชา ประถมศึกษา
 ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติศ *S. Soran Oksit*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *พ.ดร. น. น. น.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม *อ.ดร. น. น. น.*

RAPEEVAN KLAIDANG : A STUDY OF EMOTIONAL AND SOCIAL BEHAVIORS OF PRESCHOOL CHILDREN AT HOME AND AT SCHOOL IN A VILLAGE, CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA : A CASE STUDY. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. TISANA KHEMMANI,PH.D., UDOMLUCK KULAPICHITR, ED.D., 378 PP. ISBN 974 - 579 - 485 - 6

The purpose of this research study was to investigate and compare emotional and social behaviors of preschool children at home and at school in a village,Changwat Nakhon Ratchasima.The population was ten 5-6 years old preschool students.The research study was conducted by means of ethnographic methodology.The researcher stayed in the village using participant observation and interview techniques for four months,then synthesized data by means of domain analysis and componential analysis, and presented the findings through analytic description.

Findings on children's emotional behaviors were that most children openly expressed their emotional frustration or anger, fear,envy or jealousy, curiosity,joy and affection. Degree of their expression depended on the child's feelings and demands which related with the basis of child's rearing received as well as adult's, sibling's or peer group's actions and responses. Children's social behaviors, leadership, conformity, cooperation, generosity, sympathy and consideration were found to be related to characteristics of rural society which emphasized helping and sharing as well as obedience and punishment. Children's behaviors that would not be accepted by adults were resistance, aggression,quarrelling and sex antagonism. However, children expressed these behaviors according to adults' inconsistant control and negative modeling. Nevertheless, children's expression was not so violent to create problems.

Comparison between children's behaviors at home and at school were found that children's distinctive behaviors at home were openly expressing anger and self-reliance. Parents were also found to emphasize teaching children to be considerate to other people. Children's distinctive behaviors at school were leadership,conformity and competition.

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติกร S:พิริยพร ๒๖๖/๑๑๐๐

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ส.พิริยพร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ส.พิริยพร ส.พิริยพร

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา ขามมณี และ อาจารย์ ดร. อุตม์ลักษณ์ กุลพิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ มาด้วยความเมตตา เอื้ออาทรและห่วงใยอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งนี้ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สว่างค์ จันทวานิช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งต้องขอขอบพระคุณ คุณศรีนคร วิทษะสิรินันท์ ที่ได้คำแนะนำต่าง ๆ และช่วยตรวจแก้ไขการเขียนรายงานในเบื้องต้น และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้สนับสนุนให้เงินทุนผู้ช่วยวิจัยแก่ผู้วิจัยมา ณ ที่นี้ด้วย

งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ในด้านเนื้อหาได้ก็เพราะ ชาวบ้านโคปุระ (นามสมมุติ) คณะครู และอาจารย์ของโรงเรียนบ้านโคปุระ (นามสมมุติ) ทุกคน โดยเฉพาะท่านอาจารย์ใหญ่ ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งจนทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปได้อย่างสะดวกราบรื่น และที่จะขาดเสียไม่ได้ก็คือ เด็กกลุ่มประชากรที่ศึกษาทั้ง 10 คน ซึ่งเปรียบเสมือนตัวเอกของเรื่อง ที่ทำให้การวิจัยนี้มีอรรถรสและความน่าสนใจสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้สนับสนุนด้านการเงินและเป็นกำลังใจแก่ลูกมิให้ท้อแท้ต่ออุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความห่วงใยเสมอมา และท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบใจน้องชายทั้งสอง และคุณณัฏพร อยู่โตที่ช่วยพิมพ์งานวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ระพีวรรณ คล้ายแดง

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลภาคสนาม.....	110
2. ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นที่ 1.....	113
3. ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นที่ 2.....	114
4. สรุปและเปรียบเทียบอารมณ์คับข้องใจและอารมณ์โกรธของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	274
5. สรุปและเปรียบเทียบอารมณ์กลัวของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน.....	279
6. สรุปและเปรียบเทียบอารมณ์เอือมระอาและริษยาของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	281
7. สรุปและเปรียบเทียบอารมณ์อยากรื้ออยากเห็นของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	283
8. สรุปและเปรียบเทียบอารมณ์สนุกสนานของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	285
9. สรุปและเปรียบเทียบอารมณ์รักของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน.....	287
10. สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำหรือผู้มีอำนาจเหนือ ของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน.....	289
11. สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้ตามของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	292
12. สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	293
13. สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีน้ำใจหรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน.....	297
14. สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมการเห็นอกเห็นใจของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	299
15. สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมการฟังผู้อื่นของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	302

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

16.	สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมความเกรงใจของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	303
17.	สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมการแข่งขันชิงดีของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	305
18.	สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมการแบ่งเพศของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	307
19.	สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมการต่อต้านของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	310
20.	สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมความก้าวร้าวของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	311
21.	สรุปและเปรียบเทียบพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียน.....	313

สารบัญ

ภาพที่	หน้า
1.	การเล่นที่นำเศษวัสดุและอุปกรณ์ตามธรรมชาติ.....206
2.	การแสดงลิเก.....230
3.	การเล่นกับเศษวัสดุ.....374
4.	การออกไปเที่ยวเล่นนอกหมู่บ้าน.....374
5, 6.	การรวมกลุ่มกันเล่นสมมติเมื่ออยู่ที่บ้าน.....375
7.	การเล่นสมมติเมื่ออยู่ที่โรงเรียน.....376
8, 9, 10.	ลักษณะการเล่นในชั้นเรียนและบริเวณโรงเรียน.....376

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1. สรุปความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของข้อมูลที่ค้นพบ.....120
2. สรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมทางอารมณ์คับข้องใจและอารมณ์โกรธ.....168